

Mødet den 18. Juli 1918.

Fraværende: N. Joh. Laursen og Simonsen.

1. (J. Nr. 303—1918). Cirkulære af 15. Juli 1918 fra Landbrugsministeriet angaaende en ekstraordinær **Areal- og Kreaturtælling.**

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 137—1918). Cirkulære af 9. Juli 1918 fra Indenrigsministeriet angaaende **Kornligningen.**

Toges til Efterretning.

3. J. Nr. 249—1918). Bekendtgørelse af 5. Juli 1918 fra Indenrigsministeriet om **Melkortenenes Gyldighed.**

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 131—1918). Skrivelse af 9. Juli 1918 fra Indenrigsministeriet med Samtykke til, at Kommunen overtager Garantien for Forrentningen og Tilbagebetalingen af et **Laan til Havnen paa 3 Mill. Kr.**

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 78—1918). Skrivelse af ¹³/₇ 1918 fra Indenrigsministeriet med Samtykke til, at Kommunen for indeværende Skatteaar ændrer den i Lov Nr. 144 af 8. Juni 1912 fastsatte **Forfaldstid for personlige Statsskatter** fra henholdsvis den 1. April og 1. Oktober til den 1. Marts og 1. September.

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 22^s—1918). Indenrigsministeriets Approbation paa **Købekontrakt med Tømrermester L. R. Sørensen** angaaende en Villagrund ved Kuhlausvej.

Toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 11^s—1918). Indenrigsministeriets Approbation paa **Købekontrakt med Beslagsmed R. Hansen** angaaende en Grund ved Ærøgade.

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 22^t—1918). Indenrigsministeriets Approbation paa **Købekontrakt med Ingeniør Bech** angaaende en Grund ved Skovbrynet.

Toges til Efterretning.

9. (J. Nr. 22^s—1918). Indenrigsministeriets Approbation paa **Købekontrakt med Adjunkt N. F. Jensen** angaaende en Grund ved Marselis Tværvej.

Toges til Efterretning.

10. (J. Nr. 313—1918). Beretning om **Brandforsikringens Virksomhed** i 1917—18.

Toges til Efterretning.

11. (J. Nr. 112—1918). Forespørgsel fra Entreprenørforeningen vedrørende **Dyrtidstillæget til Arbejderne**.

Møller mente, at Sagen stillede sig saaledes, at saafremt Entreprenørforeningen havde en særlig Overenskomst med Dansk Arbejdsmandsforbund, og Arbejdet udførtes derefter, havde Aarhus Kommune intet dermed at gøre. Men hvis der ikke fandtes en saadan Overenskomst, maatte Udvalget formene, at Arbejderne var berettigede til at erholde det sidst bevilgede Dyrtidstillæg af 10 Øre pr. Time, som saa maatte refunderes Entreprenørerne af Kommunen.

Tiltraadtes.

12. (J. Nr. 170—1918). Indstilling fra Budgetudvalget angaaende **Tillægsskatten**:

• Udgift $\frac{1}{4}$ 1917— $\frac{31}{4}$ 1918:

 efter Lovens § 1 1399126,35

 efter Lovens § 2 1628977,61

Administrationsudgift:

 knyttende sig til § 1 .. 15598,05

 knyttende sig til § 2 .. 16973,58

32571,63

Rentetab 59480,22

3120155,81

Herfra Statens Andel:

To Trediedele af 1574834

 Kr. 37 Øre (1399126

 Kr. 35 Øre + 175708

 Kr. 02 Øre) 1049889,58

En Trediedel af 1453269

 Kr. 59 Øre (1628977

 Kr. 61 Øre ÷ 175708

 Kr. 02 Øre) 484423,20

To Trediedele af 15598

 Kr. 05 Øre 10398,70

En Trediedel af 16973

 Kr. 58 Øre 5657,86

Rentetabet 59480,22

1609849,56

Hertil Rest fra tidligere

 Aar 39086,23

1648935,79

Rest for Kommunen... 1471220,02

Hertil saadanne Udgifter, som ikke
ere Udgifter i Henhold til Dyrtds-
loven, men som efter en Bestem-
melse i denne alligevel kunne ind-
drages under Tillægsskatten:

a. Udgifter ved Udbeta-
ling af Dytidshjælp til

At overføre... 1471220,02

Overført... 1471220,02

kommunale Tjenestemænd og Arbejdere .. 214283,56

b. Kommunens Andel i Understøttelser til indkaldte værnepligtiges Familier, en Trediedel af 105012 Kr. 40 Øre 35004,13

c. Kommunens Andel af ekstraordinær Forhøjelse af Alderdomsunderstøttelse, vedtaget i Henhold til ministerielle Cir-
kulærer 109107,88

358395,57

Altsaa til Tillægsskat ialt... 1829615,59

Herfra den paa Kommunen faldende
Del af Udgiften ved Nedsættelse
af Kogegasprisen 168965,20

Rest at dække med Tillægsskat ... 1660650,39

Heraf dækkes der med 25 % af For-
mueskatten for 19¹⁷/₁₈ 33505,98

medens Resten... 1627144,41

skal bringes i procentvis Forhold til et paalignet
samlet Skattebeløb af 3581383 Kr. 51 Øre og
kommer da til at udgøre 45,433403 % af dette
Beløb.

I Overensstemmelse hermed vil der falde:

paa personlig Skat til Op-

holdskommunen 1269100,15, nemlig 45,433403 % af 2793319,60

paa personlig Skat til Er-

hveryskommunen ... 42484,03, nemlig 45,433403 % af 93508,30

paa Aktieselskabers Skat 272898,85, nemlig 45,433403 % af 600656,80

og paa kommunal Ejen-

domsskyld 42661,38, nemlig 45,433403 % af 93898,70

1627144,41

3581383,5

Efter Skatteinspektørens Opgivende falder der paa de Skatteydere, hvis Skatteindtægt har været 6000 Kr. eller derover, en Skatteindtægt af 21209000 Kr. Naar saa herfra drages som skattefri Indtægt 4295000 Kr., nemlig 5000 Kr. for hver af 859 Skatteydere, bliver der tilbage 16914000 Kr. Til dette Beløb bringes saa 1269100 Kr. 15 Øre i procentvis Forhold, og Tillægsskatteprocenten for Formue- og Lejlighedsskattens Vedkommende vil da blive $7\frac{6}{10}$, saaledes som det ogsaa fremgaar af Budgetudvalgets Indstilling til Byraadet, idet Procenten i Indstillingen er opgivet til ca. $7\frac{1}{2}$.«

Formanden forelagde Forslaget og bemærkede, at Byraadet ved Mødet den $31\frac{1}{5}$ 1917 havde vedtaget at udskrive Tillægsskatten for 1917—18 og at fastsætte Grænsen til 6000 Kr. og derover. Dette kunde altsaa betragtes som 2. Behandling af Sagen, hvorved Forretningsordenens Fordring var opfyldt. Taleren vilde derfor indstille til Byraadet at vedtage Forslaget og fremdeles fastsætte Grænsen til 6000 Kr. med Fradrag af 5000 Kr. som skattefri.

Indstillingen vedtoges.

13. (J. Nr. 320—1918). Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen vedrørende **Opførelsen af Krematoriet.**

Formanden mindede om, at Byraadet tidligere havde behandlet Sagen, og Forslaget lød dengang paa 40000 Kr. Hvis man regnede med Prisstigningen siden i Fjor, kunde Bygningen opføres for ca. 42000 Kr. Efter dette Forslag var hele Bygningen beregnet pudset med Cement; men Arkitekten var bange for, at dette vilde blive mindre holdbart, saa det vilde være rigtigere at erstatte Cementen med røde haandstrøgne Sten i Murflader og Aftrapninger i den store Pyramide

over Ovnrummet. Derved vilde Byggesummen stige til 47000 Kr. Endnu bedre vilde det være at anvende Granit i Aftrapningerne, hvorved Byggesummen vilde blive 50000 Kr., men saa vilde til Gengæld Udgiften til fremtidig Vedligeholdelse blive meget mindre. Det var jo et ret stort Beløb, men i sin Tid havde man regnet med 70000 Kr., ganske vist saa med en Forsamlingsal i Forbindelse med Bygningen. De 50000 Kr. var dog kun for selve Bygningen, Ovnene var ikke medregnet; den var tidligere anslaaet til 7000 Kr., men sagtens dyrere i Øjeblikket. Bestyrelsen indstillede altsaa at følge Arkitektens sidste Forslag, og at paabegynde Arbejderne ved Krematoriets Opførelse, saaledes at Overslagssummen regnes til 50000 Kr.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 227—1918). Andragende fra **Aarhus Lærforening om Lønforhøjelse.**

Møller vilde gerne, før den egentlige Behandling af Andragendet, sige, at Lønudvalget havde været meget ked af den stærke Kritik, der fra Lærernes Side havde været rejst mod Byraadet, forinden Andragendet var blevet behandlet. Der var bl. a. sagt, at Byraadet ikke havde Forstaaelse af Lærernes Krav og ikke vilde behandle dem paa retfærdig Maade. Det plejede ellers at være god Kotume og vilde sikkert i Fremtiden være heldigst, hvis man ventede med den Kritik, til man saa, hvordan Andragendet blev behandlet. Lærerne havde ment sig forurettet i Sammenligning med Byens Funktionærer, og disse havde ganske vist faaet et nyt Lønregulativ i 1916, hvorved deres Løn gennemgaaende hævedes 2—400 Kr.; men samtidig havde Lærerne faaet Dyrtilstillæg fra Staten, som opvejede Tillæget til

Byens Tjenestemænd. Dyrtidstillæget til Funktionærerne var heller ikke beregnet paa en saa favorabel Maade som overfor Lærerne, idet man havde sat Grænsen ved 3000 Kr., deri indbefattet privat Indtægt o. lign. Hvis man havde sat en saadan Grænse for Lærerne, vilde mange af disse ikke have kunnet faa Dyrtidstillæg, idet Lærere paa højeste Trin havde 3000 Kr. i Løn og Dyrtidstillæg fra Staten og en Del af dem tillige en ikke ringe Ekstrafortjeneste. Det skulde indrømmes, at Lærergerningen var et ansvarsfuldt Hverv, og Arbejdet kunde maaske ogsaa være vanskeligt og nervepirrende, men man maatte ikke glemme, at Lærerne havde gode Ferier, saa hvis man regnede disse, blev Arbejdstiden ikke særlig lang, selv om man ogsaa tog i Betragtning, at mange Lærere, f. Eks. ved Mellemskolen, havde en Del Arbejde ud over Undervisningstiden. Men Taleren vilde altsaa henstille til Lærerne en anden Gang at vente med Kritikken, til Andragendet var behandlet, og mente man saa, det var uretfærdigt, kom først Tiden til Kritik. — Lærerne havde andraget om en betydelig Lønforhøjelse. Skoleudvalget havde indstillet og Lønudvalget tiltraadt, at der i Stedet for blev givet et Dyrtidstillæg. Naar man havde gjort dette, var Grunden den, at der var nedsat en Kommission angaaende Lønrevision for Statens Tjenestemænd, og det var ret givet, at Lærernes Løn vilde blive forbedret, naar Kommissionen var færdig med sit Arbejde, antagelig i Foraaret 1919. Udvalgets Forslag gik ud paa, at der ydes fast ansatte gifte Lærere og Lærereinder et Dyrtidstillæg paa 400 Kr. gældende fra 1. April 1918. Her er ogsaa medtaget Lærerne ved Marselisborg med Undtagelse af Rektor, hvis Løn laa noget højere. For fast ansatte ugifte Lærere

og Lærerinder samt en ugift Overlærerinde var Dyrtdstillæget sat til 200 Kr. For Timelærerens og Vikarers Vedkommende var Timelønnen forhøjet fra 85 Øre til 1 Kr., og Overtimer for faste Lærere forhøjet til 1,50 Kr. for Enkelt- og 2 Kr. for Dobbeltklasser. Hele Udgiften ved Forslaget beløb sig til 88600 Kr. Undtaget fra Dyrtdstillæget var de udenbys boende. En Del af disse var flyttet ud af Kommunen for flere Aar siden og havde nydt godt af den betydelig lavere Skatteprocent i Nabokommunerne, selv om denne Fordel ikke var tilsigtet. Af Lærere og Lærerinder, som var gifte sammen, fik kun den ene Dyrtdstillæg, og ligeledes havde man undtaget Lærerinder, der var gift med statslønnede Embedsmænd eller Lærere ved Statsskoler samt de to Domkantorer. Forslaget lød paa at udbetale Halvdelen straks og Resten f. Eks. 1. December. Taleren vilde paa Udvalgets Vegne anbefale Forslaget til Vedtagelse; det var i alt væsentligt overensstemmende med Skoleudvalgets Indstilling.

B r a m m e r fandt det meget heldigt, om denne Lønforhøjelse for Lærere og Lærerinder snart kunde bringes i Orden. Fabrikant Møller havde nu stillet i Udsigt, at det vilde ske i Foraaret 1919, og saa var det maaske rigtigt foreløbig at give Dyrtdstillæg, men det maatte erkendes, at det var nødvendigt at give Understøttelse. Taleren fandt det uretfærdigt, at man havde undtaget en Lærerinde, som var gift med en Lærer ved en Statsskole. Naar man nu forhøjede Timelærerens og Vikarers Løn, kom disse over en Lærerinde med flere Aars Anciennitet. Man havde ikke gjort samme Synspunkt gældende overfor Lærerinder, der var gift med andre Erhvervsdrivende, skønt de maaske var lige saa godt stillede, og man havde heller ikke taget

Hensyn til de enkelte Læreres Ekstrafortjeneste eller eventuel Formue. Taleren vilde derfor henstille til Lønudvalget at tage den omtalte Lærerinde med.

Møller havde ikke absolut sagt, at Lærerne fik Lønforhøjelse fra Foraaret 1919, men at Lønkommissionen saa antagelig var færdig med sit Arbejde, og at der saa hurtig vilde følge en Lønforbedring efter. Til Brammer vilde Taleren sige, at vedkommende Lærerinde var undtaget, fordi hendes Mand fik Dyrtidstillæg fra Staten, medens en Lærerinde, der f. Eks. er gift med en Gartner var anderledes stillet, idet han ikke havde faaet noget Dyrtidstillæg. Hvis man vilde give Tillæg til Folk med en Indtægt paa 5—6000 Kr., var det ikke at hjælpe dem, der trængte mest. Det var rigtigt, at Timelærere efter Forslaget fik en noget større Indtægt end den nævnte Lærerinde; men 1 Kr. pr. Time kunde næppe siges at være for meget. Lønudvalget kunde derfor ikke forandre Indstillingen.

Mousten mente ikke, at Lærerne som saadan kunde være ansvarlige for den Kritik, der var kommet frem; det kunde kun de enkelte, som havde gjort det. Lærerne havde ikke særlig sammenlignet sig med de kommunale Funktionærer, men derimod med Lærerne i andre Byer. Aarhus havde tidligere været den første By udenfor København med Hensyn til Lærerlønninger, men i de sidste Aar var flere Byer kommen foran. Med det foreliggende Forslag vilde Aarhus igen komme frem i første Række, men dog ikke blive den første, idet f. Eks. Randers var 100 Kr. højere. Taleren troede ikke, der vilde blive mange Undtagelser blandt Lærerne, hvis Grænsen blev sat ved 4000 Kr. Det var glædeligt, at Lønudvalget

havde medtaget Ekstratimerne og foreslaaet Forhøjelsen fra 1. April 1917.

B r a m m e r følte sig ikke overbevist af Møllers Argumenter angaaende det af ham rejste Spørgsmaal, og Oplysningen om, at der først i Foraaret 1919 vilde komme en Betænkning fra Kommissionen, var heller ikke opmuntrende. Det havde meget stor Betydning, at Lærerstanden var saadan aflagt, at den roligt kunde se Fremtiden i Møde. Det var et nervepirrende og opslidende Arbejde, Lærerne udførte, og dets Betydning for den kommende Slægt kunde ikke vurderes for højt. Derfor maatte Lærernes Lønvilkaar forbedres betydeligt. Dyrtidstillæg var selvfølgelig meget godt; men bevirkede dog Usikkerhed og Utryghed, da det jo ikke var noget fast. I Aarhus havde man sat en Ære i at bygge flotte Skolebygninger og at fremskaffe det bedste Materiel, og det var selvfølgelig godt; men det saa ikke godt ud, hvis der af den Grund skulde skæres paa Lærerlønnen, saa Aarhus ikke kunde staa Maal med andre Byer i den Henseende; for det var alligevel Lærerne, der var det vigtigste i Skolen.

C h r i s t e n s e n vilde pointere, at hans Parti altid vilde gaa med til at lønne Folk saaledes, at de kan eksistere. Men for Øjeblikket levede man under saa vanskelige Forhold, at de fleste ikke kunde se Fremtiden i Møde med Tryghed; det gjaldt ogsaa de kommunale Funktionærer og Lønarbejderne. Man maatte se at bøde derpaa saa godt som muligt, og Forslaget her var ogsaa et godt Skridt i den Retning. Der blev sagt, at f. Eks. Randers var 100 Kr. højere; men hvis man medtog de øvrige Dyrtidsforanstaltninger, som Aarhus havde gennemført, og som ogsaa Lærerne havde haft Del i, kunde Aarhus maaske alligevel maale

sig med Randers og Kolding. Da tilmed en Kommission i Øjeblikket beskæftigede sig med Lønspørgsmaalet, var det naturligt at afvente det Tidspunkt, hvor Staten havde afgjort Sagen, saa kunde Kommunerne jo bagefter eventuelt foretage en Regulering. Naar den af Brammer omtalte Lærerinde ikke var medtaget, var Grunden den, at hendes Mand fik Dyrtidstillæg fra Staten, og Princippet havde altid været, at kun 1 i Familien fik Tillæg. I det store og hele var saadanne heller ikke saa vanskeligt stillede som dem, der maatte nøjes med, hvad Læreren alene kunde tjene. Hvad de udenbys boende angik, var der muligvis enkelte, som var flyttet ud under de vanskelige Boligforhold, og overfor dem kunde der muligvis være Anledning til at tage et andet Standpunkt. Skulde saadanne Tilfælde vise sig, var Taleren tilbøjelig til at tro, at Udvalget vilde stille sig imødekommende. Taleren vilde anbefale Indstillingen i sin Helhed og saa tillige henstille til Lærerne ligesom andre Organisationer at lade deres Bestyrelse arbejde for deres Sag i Stedet for, at de enkelte skrev i Bladene; det vilde muligvis give bedre Resultater.

M i k a e l J o h a n s e n fandt, at det foreliggende Andragende var vel funderet, og at der ikke kunde siges noget imod Argumenterne. Paa den anden Side var det ret fornuftigt af Skoleudvalget i Øjeblikket at foreslaa et Dyrtidstillæg, og man kunde vel ikke strække sig længere. Taleren var tildels enig med Brammer i hans Udtalelser om Lærernes Stilling, og hvis Lønkommissionen ikke medtog Lærerne, maatte Aarhus Kommune straks tage fat paa en Lønforbedring. Det var af stor Betydning at have dygtige Lærerkrafter. I 1907 var Aarhus den By, der lønnede Lærerne bedst, og selv om

man ikke vedblivende havde Raad til at være den første, burde man dog være blandt de første. Nu var det saaledes, at saa snart der var et ledigt Embede i en anden By, var der 7—8 Ansøgere fra Aarhus, og det var ikke værdigt for Byen. Højere Løn fremmede ogsaa Købeevnen og havde derved tillige Betydning for Forretningslivet. Taleren havde ikke deltaget i Udvalgets Møde, da han ikke havde modtaget nogen Tilsigelse; men han vilde anbefale, at man i Øjeblikket holdt sig til Skoleudvalgets Indstilling.

Møller syntes ikke, det var rigtigt af Brammer at bruge Ordet Utryghed i denne Forbindelse. Lærerne havde i Fjor faaet bevilget Dyrtidstillæg for et Aar og i Aar faaet det fordoblet; det kunde heller ikke kaldes at skære af Lønnen, det var tværtimod at lægge til Lønnen. Det var kun et et Par Byer, der gav mere end Aarhus; hvis det var Landets fleste Byer, kunde der være Grund til at tale om det. Kommunen vilde gerne unde Lærerne, hvad den finansielt kunde magte; men der var ogsaa Grænser derfor. Taleren beklagede, at Mikael Johansen ikke havde faaet Tilsigelsen til Mødet; den var udsendt, men havde ikke truffet ham.

Vald. Petersen vilde til Brammer sige, at alle levede i Utryghed i denne Tid. Men der var en Del af Lærerne, som Lønudvalget havde været temmelig karrigt overfor, nemlig Time-lærere og Vikarer, der kun kunde opnaa 1728 Kr. om Aaret. De levede i stor Utryghed, for de vidste ikke, om de blev ansat ved Aarhus Skolevæsen, og det var unge Mennesker med en stor Gæld fra Seminariet. De Folk med en Indtægt over 3000 Kr. burde vente, til man havde faaet dem op, der havde mindre. Brammer havde kaldt

Lærernes Arbejde nervepirrende; men en Arbejdsmand, der maatte arbejde 302 Dage om Aaret, havde vist et lige saa nervepirrende Arbejde. Med Hensyn til Spørgsmaalet om de gifte Lærerinder havde Taleren den Opfattelse, at et Dyrtidstillæg blev givet, fordi Levnedsmidlerne var steget saaledes, at det var vanskeligt at ernære sig; men Levnedsmidlerne var dog ikke blevet dyrere for dem, fordi Konen var Lærerinde. Forhaabentlig vilde det ad Aare komme dertil, at det blev forbudt, at Mand og Kone begge arbejdede i Kommunens Tjeneste.

Brammer kunde ikke indse, at Valdemar Petersen havde opfattet hans Mening. Taleren havde selvfølgelig intet imod, at Timelæreres og Vikarers Løn var forhøjet, men han havde blot paataalt det mærkelige i, at de fik mere end en Lærerinde, som havde været ansat ved Aarhus Skolevæsen i 11 Aar. Naar en Lærerinde var optaget i Skolen hele Dagen, maatte der holdes Hjælp hjemme, og Udgiften dertil var steget betydeligt, saa de næsten var daarligere stillet, end de vilde blive ved at tage deres Afsked.

Brøndum vilde som Medlem af Lønudvalget give Brammer Ret i, at det var bedre at lønne Lærerne godt end at have fornemme Skolebygninger, men begge Dele var det bedste. Men det, der skulde afhjælpes i Øjeblikket, var Dyrtiden, og hvis man nu over hele Linien hævede Lønningerne stærkt, hvordan vilde det saa stille sig, naar Dyrtiden hørte op? Saa vilde det vist blive umuligt at faa Priserne ned igen. Derfor var det rigtigst, at det blev en Dyrtidshjælp. Taleren syntes, at hvis en gift Lærerinde ikke kunde klare sig, burde hun holde op med Skolearbejdet og passe sit Hus, som er hendes naturlige Opgave. Men

trods alt kunde det vist godt betale sig at holde denne Ekstrahjælp, saa Husmoderen kunde varetage sin Lærergerning. Med Hensyn til de udenbys boende Lærere vilde Taleren ogsaa tro, at de, der maatte være tvunget ud af Byen paa Grund af Boligmangelen, kunde opnaa noget ved at indsende begrundet Andragende; men var de flyttet ud paa en Tid, hvor de udmærket godt kunde bo i Aarhus, var der ingen Grund til at medtage dem. Taleren syntes ikke, der var særlig Grund til at tale om Utryghed, i hvert Fald kun for Time-lærerne, som ikke vidste, hvorvidt de fik deres fulde Timer; men der var en Mængde Mennesker i Byen, Arbejdere og smaa Næringsdrivende, som ikke havde nogen fast Indtægt, og de levede i langt større økonomisk Utryghed. Derfor burde Lærerne være tilfredse med det Tillæg, som Kommunen bød dem her.

Jakob Jensen bemærkede til Brammer, at den Kritik over Skolebygningerne var en gammel Traver. Tidligere havde den særlig været rettet mod Talerens Parti, men den sidste Skolebygning var opført efter Indstilling af Pastor Laursen og Frk. Thomsen, og det var Folk, som ingen kunde beskyldte for at være Socialdemokrater. Taleren havde ikke tænkt at ville tage Ordet, da Lønudvalget jo havde fulgt Skoleudvalgets Indstilling. Men der var kommet enkelte Betragtninger frem, som Taleren gerne vilde pille lidt ved. Der var draget Sammenligning mellem en Gartner og en Adjunkt ved Latinskolen, men der fandtes næppe mange Gartnerne i Aarhus, der kom op paa en Løn som en Latinskoleadjunkt, og han havde jo tillige faaet Dyrtidstillæg fra Staten. Det var mærkeligt, at Brammer saa ikke lige saa godt anbefalede, at Alterdegnene kom med. Man

havde i Pressen været inde paa Betragtninger over, at Lærerne var langt ringere stillet end andre jævne Borgere. Mousten havde udtalt, at dette kunde Lærerne ikke hefte for. Jo, naar de havde en Organisation, maatte Lærerne optræde gennem denne, og de enkelte Individer maatte holdes i Tømme, indtil der forelaa et Forslag. Taleren gav derefter en Oversigt over Lærertilslutningerne i Aarhus i de sidste 20 Aar og paaviste, at der havde været en stor Stigning i Lønnen, saa Lærerne havde intet at beklage sig over i Sammenligning med andre Borgere; man kunde ikke favorisere en enkelt Klasse paa de øvriges Bekostning. Naar Lærerne nu fik 400 Kr. af Kommunen foruden Statens Tillæg, havde de faaet mere Dyrtidstillæg end de fleste andre Mennesker. Hvad Timelærerne angik, saa var de stillede som de andre med fast Embede og fast Løn; det var Vikarerne ikke, men deres Forhold var dog forbedret saa meget, at der ikke var den Utryghed ved at være Vikar som tidligere. Taleren vilde anbefale Forslaget, som det forelaa; det var et Forslag, som de, det omhandlede, kunde være vel tjent med.

B r a m m e r stillede Forslag om, at man medtog de to Alterdegne og en Lærerinde, som var gift med en Lærer ved en Statsskole.

M ø l l e r syntes, at det vilde være at favorisere disse. Hidtil havde Kommunen sat Grænsen ved 4000 Kr. indbefattet Dyrtidstillæg og Privatindtægt.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at en Alterdegn kunde have op til 13000 Kr. aarlig i Indtægt.

B r ø n d u m pegede paa, at det var en Dyrtidsforanstaltning, der var Tale om, og det vilde

nærmest være Ironi at give Folk med en meget stor Indtægt Dyrtidshjælp.

Brammers Forslag forkastedes.

Indstillingen vedtoges saaledes, at det udtrykkelig fastsættes, at Dyrtidstillæget kun gælder fast ansatte Lærere m. v., at Tillæget gælder fra 1. April d. A. til 1. April 1919, og at Forhøjelsen af Timebetalingen gælder fra 1. April 1918.

16. (J. Nr. 239—1918). Indstilling fra Lønudvalget om Bevilling af **Dyrtidshjælp til Funktionærer ved Kommunens Hospitaler.**

Indstillingen vedtoges. Det samme Dyrtidstillæg vedtoges for Funktionærerne paa De gamle Hjem og Fattiggaarden.

16. (J. Nr. 314—1918). Meddelelse fra Bestyrelsen for **Hads-Ning-Herreders Jernbane om Afholdelse af en Generalforsamling** den 26. d. M.

Simonsen valgtes til Delegeret.

17. (J. Nr. 299—1918). Meddelelse fra Udvalget for Bygninger og Inventar angaaende eventuelle Ændringer i **Jydsk Telefonaktieselskabs Takster.**

Mousten henviste til sine Udtalelser ved sidste Møde. Det var jo givet, at hvis Selskabet fik Koncessionen fornyet, maatte Kommunen betale de Takster, som Regeringen ansatte. Spørgsmaalet var nu, om man skulde benytte Lejligheden til at fraraade, at Koncessionen blev givet. Men naar det her blev udtalt, at Socialdemokraterne i Aarhus Byraad var imod Koncessionen, kunde Byens Rigsdagsmænd jo tage Stilling i Henhold til disse Udtalelser.

Møller troede ikke, at Staten i Øjeblikket var saa kapitalstærk, at den kunde overtage en saa stor Historie. Taleren vilde derfor fraraade et saadant Forslag.

M o u s t e n vilde ikke stille noget Forslag til Vedtagelse, men kun udtale, at man kunde ønske, det blev en Statsforretning.

Toges til Efterretning.

18. (J. Nr. 321—1918). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Approbation af Planer til **Villabebyggelse Nord for »Friheden« og ved Viborg Landevej** samt Fastsættelse af Prisen for samme.

M ø l l e r oplyste, at der var kommet Andragende fra en Kreds af Borgere, ca. 50, om eventuelt Køb af Grunde. Stadsingeniøren havde udarbejdet 2 Planer over Bebyggelsen ved Marselisborg og anbefalede Plan I. Det var et ret stort Beløb at koste paa Anlægget, men det kom jo ikke alt sammen paa een Gang. Ligeledes var der udarbejdet en Plan til Villabebyggelse ved Viborg Landevej, hvor der kunde blive et meget smukt Kvarter. Prisen var fastsat til 9 Kr. pr. Meter eller 3,60 Kr. pr. Alen. Byen tjente ikke meget derved, men hvis det kunde føre til, at der blev bygget ca. 50 Villaer, var der dog noget vundet derved. Taleren vilde derfor anbefale, at Planerne vedtoges, og at Grundene ansattes til en Pris af 9 Kr. pr. Meter.

C h r i s t e n s e n syntes, at 9 Kr. var en noget høj Pris, da der nylig var solgt Grunde ved Marselisborg til 7,60 Kr. pr. Meter, og disse laa fuldt saa ideelt som dem, der var Tale om nu. Der var i den sidste Tid solgt ikke saa faa Grunde ved Marselisborg, men det saa ikke ud til, at man tænkte paa at bygge paa dem, og det vilde dog have stor Betydning, hvis der kom til at bo Skatteydere derude; det var ogsaa dyrt at lave Veje og Kloaker. Taleren vilde derfor henstille

til Udvalget at gøre noget for at faa bygget paa disse Grunde.

J a k o b J e n s e n syntes, at det var vanskeligt for Udvalget at tilfredsstille de enkelte Byraadsmedlemmer. Forleden havde der været Forslag om Salg af Grunde Syd for Holmevej, og da mente man, at Priserne skulde være meget højere. Udvalget havde ment, at der skulde dog være en lille Smule Fortjeneste ved at sælge Kommunens Jord. Angaaende Grundene ved Viborg Landevej mente Taleren, at Kvarteret derude kunde blive lige saa smukt og fredeligt, at det udmærket kunde sammenlignes med Marselisborg. Hvad Bebyggelsen af Grundene angik, vilde Taleren blot sige, at Kontrakterne havde været fremlagt i Byraadet, og deraf fremgik klart og tydeligt, at Grundene skulde bebygges.

C h r i s t e n s e n hævdede, at der ikke stod noget i Kontrakterne derom, og der var faktisk solgt Grunde, hvor der ikke byggedes, men blev anlagt Haver. Taleren indrømmede at han tidt havde vanskeligt ved at følge Udvalget i dets Dispositioner. Det saa f. Eks. underligt ud, at Grundene ved Viborg Landevej kostede 9 Kr. og ved Skovbrynet 7 Kr., da der jo altid havde været Rift om Grundene syd for Byen. Men Taleren havde kun villet henstille til Udvalget, at de Grunde, som blev solgt, ogsaa blev bebygget.

Indstillingen vedtoges.

19. (J. Nr. 296—1918). Andragende fra »Aarhus Idrætsforening af 1900«, om Byraadet vil udsætte en **Udfordringspræmie for Damer i Svømning.**

Det vedtoges at bevilge 50 Kr.

20. (J. Nr. 293—1918). Andragende fra den danske Rutekomite for **Færgeforbindelsen Jylland-Norge**

om Bidrag til Støtte for Oprettelsen af nævnte Forbindelse.

Christensen kunde ønske, at man snart saa en Smule Resultat af dette Arbejde, for det kunde blive ret dyrt for Kommunen, hvis der skulde fortsættes ret længe paa den Maade; men der maatte vel engang komme et Resultat.

Formanden henviste til den Beretning, der forelaa. Det var ikke noget ringe Resultat, der var naaet, for Forslaget var egentlig færdigt fra dansk Side; man ventede kun paa Norge.

Jakob Jensen mente ikke, at en saadan Sag kunde laves i en Haandevending, og det var kun lidt, man havde haft at gøre med Sagen endnu. Taleren haabede, at Komiteen arbejdede videre paa at faa Sagen realiseret.

Brøndum havde ved at gennemgaa Beretningen faaet det Indtryk, at der fra dansk Side var opnaaet det, at Regeringen stillede sig velvilligt til Planen, og det var ikke saa ganske lidt. Det var en stor Sag for Jylland at faa Forbindelsen gennemført. Der var i Norge vistnok Enighed om, at Ruten skulde bygges, men Uenighed om Stedet; men det kunde den danske Komite jo ikke gøre for.

Brammer forespurgte, om der i Norge var bevilget større Beløb til Sagen, for den maatte fornemmelig være af norsk Interesse, da det jo havde langt større Betydning for Norge end for Danmark. Taleren havde intet imod, at Aarhus støttede Arbejdet, hvis der blot var Interesse nok for Planen i Norge. Jylland vilde vel kunde blive Transitland.

Formanden oplyste, at man efterhaanden var kommet til det Resultat, at Planen havde fuldt saa stor Betydning for Danmark som for Norge.

Særlig vilde det have Betydning for det jydsk Landbrug ved Import fra Norge. Det vilde ogsaa blive en vigtig Transitrute og hurtigt bevirke, at den østjydske Bane blev dobbeltsporet. I Norge havde man for 2 Aar siden bevilget 30000 Kr. af Statskassen til Forarbejder, og Sagen syntes at være i god Gænge; der var kun Uenighed om Udgangspunktet.

B e c h antog ogsaa, at Ruten vilde faa overordentlig stor Betydning for Danmark, specielt for det danske Landbrug, ikke alene for Importen af Salpeter, men fuldt saa meget for Eksport af Landbrugsvarer til Norge. Vore gamle Markeder var tildels lukkede, og hvis det skulde vedblive, var det af stor Betydning at faa et Marked for vore Landbrugsprodukter i de store Industricentrer, som efterhaanden dannedes i Norge. Vore Eksportvarer krævede tillige hurtige Ruter. Denne Betydning var fuldtud erkendt af vort Landbrugs Repræsentanter. Ogsaa for Industriens Folk vilde det være af Vigtighed paa forskellig Maade. At Betydningen ogsaa var stor for Norge, var der ingen Tvivl om; thi for Norge gjaldt det om at faa den bedste Forbindelse ikke alene med Danmark, men ogsaa med det øvrige Evropa, og kun en indbyrdes Strid mellem forskellige Egne om Udgangspunktet havde hæmmet Sagen.

B r a m m e r havde nok set i Bladene, at det danske Landbrug var meget interesseret i Forbindelsen, navnlig af Hensyn til Salpeterimporten; men selv om denne spillede en stor Rolle, etablerede man vel ikke en Færgerute alene af den Grund. Nu var der Tale om at fremstille Salpeter paa Island og benytte Øens Vandkraft dertil, og det kunde maaske bidrage til at styrke et godt

Forhold til Island, hvis man importerede Salpeter derfra.

B e c h hævdede, at den simpleste Grundregel for al Trafik var, at der var noget at trafikere i begge Retninger. Ruten vilde skabe et godt Sammenspil mellem den norske Industri og det danske Landbrug, og endelig skabtes der et nordisk Samarbejde.

F o r m a n d e n kunde slutte sig til Bechs Udtalelser.

Det vedtoges at bevilge 500 Kr.

21. (J. Nr. 292—1918). Andragende fra Bestyrelsen for **Christian IX's Børnehjem** om et ekstraordinært Tilskud paa 5000 Kr.

Bevilgedes.

22. (J. Nr. 301—1918). Andragende fra **Ingeniør Breinholm** om Erstatning for Skade paaført hans Søn ved Overkørsel med Damptrømlen.

Udvalget kunde ikke anbefale dette, da man maatte gaa ud fra, at Drengen selv var Skyld i Ulykkestilfældet.

Tiltraadtes.

23. **Købekontrakt** med

- a. (J. Nr. 22⁶—1918). Ingeniør Sardemann angaaende en Parcel af Markjorderne fra Marselisborg.
- b. (J. Nr. 22¹¹—1918). Restauratør Laursen angaaende en Parcel af Markjorderne fra Marselisborg.
- c. (J. Nr. 22⁷—1918). Sporvejsdirektør Schmith angaaende en Parcel af Markjorderne fra Marselisborg.
- d. (J. Nr. 22⁹—1918). Ingeniør Campen angaaende en Parcel af Markjorderne fra Marselisborg.
- e. (J. Nr. 22¹⁰—1918). Grosserer H. P. Nielsen,

Odense, angaaende en Byggegrund ved Strand-
vejen.

f. (J. Nr. 22^b—1918). Tømrermester P. Chr. Pe-
dersen angaaende en Byggegrund ved Heisesvej.

g. (J. Nr. 22^s—1918). Møbelfabrikant O. Thorsen
angaaende en Byggegrund ved Heisesvej.

Godkendtes.
